

УДК 371.315.7

[https://doi.org/10.33296/2707-0255-7\(13\)-03](https://doi.org/10.33296/2707-0255-7(13)-03)

<http://orcid.org/0000-0002-2921-2352>

Мунтасір АЛЬСАДУН

аспірант кафедри педагогіки,
методики та менеджменту освіти,
Українська інженерно-педагогічна
академія, м. Харків, Україна

УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМ СОЦІАЛЬНО-ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЖУРНАЛІСТІВ ІРАКУ НА ОСНОВІ ДІАГНОСТИЧНИХ ЗАХОДІВ

Анотація. Стаття присвячена актуальній проблемі управління формуванням соціально-інформаційної компетентності майбутніх журналістів. Експериментальну частину дослідження проведено в умовах закладів вищої освіти Іраку. Питання управління у статті розглянуто під кутом визначення та реалізації діагностичних заходів щодо формування соціально-інформаційної компетентності фахівців журналістської галузі.

З'ясовано суть базових понять щодо визначення діагностичного інструментарію згідно з умовами дослідження: критерій, параметр і рівень. Наголошено, що соціально-інформаційна компетентність фахівців взагалі та журналістів зокрема належить до числа найменш досліджених. Зроблено спробу розв'язати проблему визначення критеріальної бази сформованості цієї компетентності з урахуванням особливостей як інформаційної, так і соціальної компетентностей, як таких, що певною мірою пов'язані з нею. Підсумком аналізу стало визначення таких критеріїв сформованості соціально-інформаційної компетентності журналістів, як мотиваційно-ціннісний, когнітивний, діяльнісний та особистісний. Конкретизовано показники кожного критерію. Виділено такі рівні сформованості досліджуваної компетентності: низький, середній і високий. Представлений комплекс критеріїв, показників і рівнів сформованості перевірено у процесі педагогічного експерименту. Наведено прирости змін кожного критерію за рівнями сформованості.

Показано, що отримані результати дають можливість з'ясувати стан сформованості соціально-інформаційної компетентності майбутніх журналістів на «виході» освітньої системи. За результатами проведеного дослідження прийнято рішення про проведення тактичного управління освітнім процесом шляхом коригування моделі технології формування соціально-інформаційної компетентності майбутніх журналістів на основі динамічного педагогічного сайту.

Ключові слова: управління, формування, соціально-інформаційна компетентність, майбутні журналісти, критерій, показник, рівень, результати дослідження.

Вступ. Сучасна освіта активно розвивається у напрямі реалізації компетентнісного підходу. Виходячи з цього, особливої значущості набувають питання формування компетентностей майбутніх журналістів, серед яких найменш дослідженою є соціально-інформаційна. Для професійної підготовки майбутніх журналістів Іраку ця проблема посилюється ще й тим, що втілення компетентнісного підходу тут розпочато нещодавно, тож необхідний досвід ще не накопичено. Розв'язання цієї проблеми дозволить наблизити журналістську освіту цієї країни до світових тенденцій розвитку та позитивно вплинути на якість професійної підготовки цих фахівців.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання управління освітніми процесами у центрі уваги таких науковців, як Н. Білик, О. Боднар, А. Глущенко, Г. Єльнікова, В. Латипова, В. Камишин, М. Коляда, З. Рябова, Л. Сергеева, Т. Сорочан, Т. Фініков, О. Шабаліна та ін. Питання втілення компетентнісного підходу в освіту вивчають Н. Банько, І. Зимня, А. Хуторської та ін. Інформаційну компетентність фахівців досліджують П. Грабовський, А. Кузнецов, А. Лесневський, Т. Лупиніс, С. Овчаров, І. Румянцев, А. Темербекова та ін. Серед дослідників соціальної компетентності слід виділити Н. Амінову, В. Басову, А. Демчук, О. Кандаурову, В. Куніцину та ін. Найменш дослідженою виявилась соціально-інформаційна компетентність фахівців (Д. Гулякін, І. Зимня, Т. Чекаліна та ін.). З'ясовано, що досліджень, які б концентрувались на застосуванні цих компетентностей у журналістській галузі теж недостатньо. Встановлено, що соціальну компетентність журналістів досліджує О. Козлова, інформаційну – Н. Вітківська. Досліджень соціально-інформаційної компетентності цих фахівців нами виявлено не було.

Мета статті полягає в розробленні та експериментальній перевірці у закладах вищої освіти Іраку діагностичних заходів щодо сформованості у майбутніх журналістів соціально-інформаційної компетентності як основи управління їхньою професійною підготовкою у цьому напрямі.

Виклад основного матеріалу. Важливого значення у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців набувають питання управління освітнім процесом на основі реалізації компетентнісної парадигми. Ця тенденція є характерною й для фахівців журналістського профілю взагалі та майбутніх журналістів Іраку зокрема. Зосередимо увагу на формуванні у цих фахівців соціально-інформаційної компетентності. Сьогодні управління освітнім процесом пропонується проводити на основі адаптивних систем навчання [29], метода адаптивного управління на основі індивідуальної освітньої траєкторії [11], спираючись на побудову ієрархічної понятійної мережі знання [10] тощо.

У колі нашої уваги є процесний підхід до організації навчання, згідно з яким воно розглядається як процес, який має алгоритм (формалізована методика навчання); параметри (показники); змістовне наповнення: склад і зміст навчальних і методичних матеріалів [20, с. 5]. З позиції управління формуванням у майбутніх журналістів соціально-інформаційної компетентності найбільшого значення набувають параметри її сформованості, оскільки саме вони стають основою освітнього моніторингу, який Г. Єльнікова розуміє як зовнішнє або внутрішнє векторне відстеження динаміки розвитку суб'єктів діяльності освітньої системи [15]. Для його здійснення вчена пропонує такі етапи:

1. Вироблення інформації про стан керованого об'єкту на «вході».
2. Поточна діагностика та спрямування процесу на заданий результат.
3. Вироблення інформації про стан керованого об'єкту на «виході».

Для реалізації цих етапів необхідно визначитись із критеріальною базою сформованості соціально-інформаційної компетентності майбутніх журналістів. Аналіз літературних джерел довів, що це питання є на сьогодні найменш дослідженим для усіх професійних напрямів. Більшої уваги науковці приділяють інформаційній компетентності фахівців (П. Грабовський, А. Кузнецов, А. Лесневський, Т. Лупиніс, С. Овчаров, І. Румянцев, А. Темербекова), останнім часом активізувалась увага й до вивчення соціальної компетентності (Н. Амінова, В. Басова, А. Демчук, О. Кандаурова, В. Куніцина). Тож зробимо спробу розв'язати проблему визначення критеріальної бази сформованості соціально-інформаційної компетентності майбутніх журналістів з урахуванням особливостей як інформаційної, так і соціальної компетентностей як таких, що певною мірою пов'язані з нею.

При цьому візьмемо за методологічну основу тезу про те, що критерії сформованості соціально-інформаційної компетентності майбутніх журналістів мають відповідати таким вимогам:

- об'єктивність – критерій має бути однозначним в оцінюванні;
- адекватність (валідність) – критерій має оцінювати виключно необхідні пункти;
- нейтральність – явища, які досліджуються, мають бути присутніми і в контрольній, й в експериментальній групах [22].

Такий підхід підтверджується й позицією Н. Пряжникова, який наголошує, що до визначення критеріїв оцінювання досліджуваного явища висувуються такі вимоги як об'єктивність, надійність і простота виміру; компактність, зручність при практичному використанні; можливість оцінити явище в його цілісності; поєднання кількісних і якісних методів оцінки; зрозумілість не тільки для фахівця, але й для суб'єкта оцінювання; прогностичність, що дозволяє не лише оцінити наявний рівень

сформованості якості, але й розглядати її у динаміці [24, с. 239].

З'ясуємо суть поняття «критерій». Згідно з великим тлумачним словником сучасної української мови «критерій: підстава для оцінки, визначення, класифікації чогось; мірило [8, с. 485]. У словнику-довіднику з професійної педагогіки це поняття тлумачиться як «ознака, завдяки якій відбувається оцінка, визначення або класифікація явища чи процесу» [25, с. 172]. Є розуміння критерію як підстави для оцінки, визначення або класифікації чогось; мірила; правила, згідно з яким виносять оцінку, вибір після вимірювання [5, с. 6]. Ми розумітимемо це поняття як набір якісних характеристик, які використовують як інструмент оцінювання процесу виконання або його продукту [26, с. 217].

Зважимо на думку О. Бондар щодо видів критеріїв [6, с. 22–23]:

1. Критерії якості зовнішньої ефективності (розвиток системи освіти на основі використання матеріальних та людських ресурсів, модернізація освіти на основі потреб ринку праці тощо).

2. Критерії внутрішньої ефективності освіти у закладі освіти.

Зосередимо увагу нашого дослідження на другому напрямі.

Погодимось із С. Овчаровим, який слушно зауважив, що критерій хоч і є мірилом ефективності, проте ще не є оцінкою, це основа, яка дає підстави оцінити успішність освітнього процесу [23, с. 108].

Для якісної або кількісної характеристики сформованості того або іншого критерію використовують певні показники – «свідчення, доказ, ознака чогось; характеристики якого-небудь аспекту критерію оцінки якості; одна з характеристик процесу об'єкта чи явища [5, с. 6–7].

Для нашого дослідження є важливим й чітке розуміння поняття «рівень», який відбиває діалектичний характер процесу розвитку, що забезпечує пізнання предмета у всьому різноманітті його властивостей [3, с. 23].

Таким чином, було уточнено термінологічну основу визначення критеріальної бази сформованості соціально-інформаційної компетентності майбутніх журналістів.

Конкретизуємо підходи науковців до визначення критеріальної бази вищезазначених компетентностей за професійними спрямуваннями.

Так, П. Грабовський, досліджуючи інформаційну компетентність учителів природничо-математичних предметів у післядипломній педагогічній освіті, виділяє такі об'єктивні, часткові критерії для її оцінки: мотиваційний, когнітивно-операційний та рефлексивний. Мотиваційний критерій він визначає через наявність у вчителя мотивації й психологічної готовності до розвитку (саморозвитку) інформаційної компетентності з огляду на її наявний рівень (або відсутність). Когнітивно-операційний критерій відбиває готовність і здатність учителя щодо безпосереднього використання інформаційних технологій, передусім ІКТ та ЕОР, у своїй професійній діяльності. Рефлексивний критерій характеризує здатність учителя оцінити власний рівень розвитку інформаційної компетентності, використання ІКТ і супутніх програмних засобів у своїй професійній діяльності [12, с. 73–75]. Серед рівнів сформованості цієї компетентності вчений виділяє низький, середній, достатній, високий [12, с. 75–77].

Сформованість інформаційної компетентності магістрантів соціальної роботи досліджує Т. Лупиніс. Критеріями її сформованості вчена визначає такі, як мотиваційний, когнітивний, діяльнісний, етикоправовий, аксіологічний, ціннісно-рефлексивний, емоційно-вольовий, комунікативний та адаптивний. Рівні її сформованості визначено на основі шкали ECTS (А, В, С, Д) [21, с. 110–112].

А. Темербекова проводить ґрунтовні дослідження інформаційної компетентності вчителя в регіональній системі додаткової професійної освіти. За критерії її сформованості вона виділяє такі: аксіологічний,

мотиваційний, цілепокладальний, когнітивний, операційний, технологічний, рефлексивний, комунікативний, творчий. Рівнями сформованості інформаційної компетентності цих фахівців вона визначає інформаційно-репродуктивний (низький), продуктивно-алгоритмічний (середній) та креативно-аналітичний (високий) [27, с. 26].

Н. Вітковська, вивчаючи питання формування інформаційної компетентності студентів за спеціальністю «Журналістика», до критеріальної бази включає такі критерії: орієнтація та адаптація в інформаційному потоці; гнучкість і адаптивність мислення при усвідомленні інформації; наукова організація праці з джерелами інформації; використання інформації для ефективного рішення професійних завдань, професійно-соціальної адаптації у швидко змінюваному інформаційному середовищі [9, с. 15]. Серед рівнів її сформованості нею виділено високий середній та низький [9, с. 17].

Представимо підходи науковців до визначення критеріальної бази соціальної компетентності фахівців. Так, О. Кандаурова розглядає соціальну компетентність техніків-технологів та визначає такі критерії її сформованості: когнітивний, мотиваційно-ціннісний, комунікативний, поведінковий та професійно-важливі якості [18, с. 14].

З метою виявлення рівнів (високий, середній, низький) сформованості соціальної компетентності студентської молоді в полікультурному середовищі закладу вищої освіти А. Демчук визначає такі критерії її сформованості: когнітивний (знансвий), аксіологічний (ціннісно-смісловий), конативний (поведінковий) [14, с. 15].

О. Козлова зосереджує наукову увагу на формуванні соціальної компетентності студентів спеціальності «Журналістика». Критерієм її сформованості авторка обирає оцінку проєктної діяльності студентів за соціально-побутовою, соціально-культурною, професійно-трудовою,

журналістською аксіологічною тематиками та вводить для цього низький, нижче середнього, середній та високий рівні її визначення [19, с. 15–16].

Т. Чекаліна вірно наголошує, що соціально-інформаційна компетенція (авторка використовує саме такий термін) не є механічною сумою соціальної та інформаційної компетенцій [28, с. 5]. Вона, на її думку, є результатом навчання студентів у закладах вищої освіти, який дозволяє отримувати, використовувати й керувати інформацією в різних соціальних і професійних умовах їхньої майбутньої діяльності [28, с. 13].

На думку І. Зимньої соціально-інформаційна компетенція включає оволодіння інформаційними технологіями, критичне відношення до соціальної інформації, яка розповсюджується ЗМІ і передбачає сформованість почуття відповідальності, готовності до сумісного вироблення рішень та їх реалізації, толерантність до різних етнокультур та релігій, уміння поєднувати особистісні, групові та суспільні інтереси [17].

Деталізує суть соціально-інформаційної компетентності й Д. Гулякін, який розглядає її як інтегративну якість особистості, що характеризує її здатність використовувати у професійній діяльності сучасні інформаційні та комунікаційні технології, творчо осмислювати інформацію, створювати на її основі власний продукт та розміщувати його в інформаційному середовищі [13]. Таке розуміння цієї компетентності найбільшою мірою відповідає специфіці журналістської діяльності і береться нами за основу.

Тож соціальна та інформаційна компетентності цих фахівців інтегруються в соціально-інформаційну, яка має за мету їхнє цільове застосування з урахуванням специфіки професійної діяльності. Наша позиція ґрунтується на тому, що саме ця компетентність є основою самоактуалізації майбутнього журналіста як професіонала.

Досліджуючи сформованість соціально-інформаційної компетентності фахівців Д. Гулякін до критеріальної бази вводить такі критерії, як

когнітивний, технологічний, мотиваційно-ціннісний та креативний [13]. У свою чергу Т. Чекаліна, встановлюючи трирівневу структуру її сформованості (високий середній та низький рівень) [28, с. 18] бере за критеріальну основу такі її компоненти, як когнітивний, мотиваційний, рефлексивно-оцінний та операціональний [28, с. 14].

Дослідники відповідно до встановлених критеріїв визначають і їх показники.

Підсумком проведеного аналізу став висновок про те, що у переважній більшості науковці підтверджують концептуальні положення щодо структурних складових компетентності І. Зимньої, відповідно до яких будь-які компетентності мають такі характеристики: *«готовність до прояву компетентності (мотиваційний аспект), володіння знаннями змісту компетентності (когнітивний аспект), досвід прояву компетентності в різних стандартних і в нестандартних ситуаціях (поведінковий аспект), ставлення до змісту компетентності й об'єкту її прикладання (ціннісно-смысловий аспект), емоційно-вольова регуляція процесу і результату прояву компетентності»* [16, с. 25–26].

Водночас проведений аналіз дозволив дійти висновку й про те, що на сьогодні відсутня загально визнана система критеріїв та показників сформованості соціально-інформаційної компетентності фахівців взагалі та журналістської галузі зокрема. Єдине, що узагальнює наведені дослідження, так це те, що практично в усіх них за основу визначення критеріїв було покладено попередньо встановлені дослідниками підходи до структури відповідної компетентності. Враховуючи результати проведеного аналізу та спираючись на попередньо визначену нами структуру соціально-інформаційної компетентності майбутніх журналістів [2] за критерії її сформованості будемо розглядати такі, як мотиваційно-ціннісний, когнітивний, діяльнісний та особистісний. Конкретизуємо їх зміст через визначення відповідних

показників, спираючись на аналіз наукових праць [9, 12, 13, 14, 17, 18, 19, 21, 27, 28] та професіограму журналіста.

Мотиваційно-ціннісний критерій має показники:

- розуміння соціально-інформаційної компетентності як провідної професійної цінності;
- інтерес в опануванні та використанні інформаційно-комунікативних технологій для вирішення завдань професійної діяльності.

Когнітивний критерій має показники:

- знання термінологічної основи інформаційних технологій, телекомунікацій;
- знання процедурного характеру щодо створення власного інформаційного продукту засобами інформаційних технологій;
- знання можливостей мультимедійних засобів для самопрезентації в інформаційному просторі;
- знання соціальних можливостей інформаційно-комунікативних технологій;
- знання основ організації колективної діяльності в мережі інтернет;
- етико-правові знання щодо норм, які регламентують використання продуктів інтелектуальної власності.

Діяльнісний критерій має показники:

- уміння шукати, опрацьовувати та аналізувати інформацію;
- уміння створювати власний інформаційний продукт на основі інформаційних технологій та розміщувати його в мережі інтернет;
- уміння з застосування мультимедійних засобів для самопрезентації в інформаційному просторі;
- уміння організувати колективну діяльність в мережі Інтернет;
- уміння використовувати етико-правові знання щодо норм, що регламентують використання інтелектуальної власності;

-
- уміння критично відноситись до соціальної інформації.

Особистісний критерій має показники:

- здатність до саморозвитку;
- здатність до концентрації уваги;
- здатність до самостійності.

За рівні сформованості соціально-інформаційної компетентності майбутніх журналістів услід за більшістю дослідників [9; 14; 27; 28 та ін.] визначимо такі, як високий, середній і низький. Для їх встановлення за основу взято підходи В. Беспалька щодо встановлення коефіцієнту засвоєння [3], які були адаптовані до умов формування інформаційної культури іноземних студентів інженерно-педагогічних спеціальностей Г. Алексеевою [1, с. 239–240].

За наших умов коефіцієнт засвоєнням демонструє завершення процесу формування соціально-інформаційної компетентності майбутніх журналістів. Ми спирались на нормування коефіцієнту засвоєння ($0 \leq X \leq 1$), який можна співвіднести з будь-якою шкалою оцінювання. Встановлено, що значення $X < 0,7$ відповідає низькому рівню сформованості досліджуваної компетентності, значення $0,7 \leq X < 0,85$ – середньому, а значення $X \geq 0,85$ – високому.

Визначена критеріальна база стала основою перевірки ефективності моделі технології формування соціально-інформаційної компетентності у майбутніх журналістів Іраку на основі динамічного педагогічного сайту, яку було втілено в процес професійної підготовки Анбарського університету (м. Ер-Рамаді) та Тикритського університету (м. Тикрит). Педагогічним експериментом було охоплено 52 особи.

Наведемо проміжні дані отриманих результатів дослідження (табл. 1).

Таблиця 1

**Результати сформованості соціально-інформаційної компетентності
майбутніх журналістів на прикінці експерименту (прирости у %)**

Критерії	Прирости сформованості соціально-інформаційної компетентності майбутніх журналістів					
	Експериментальна група			Контрольна група		
	Високий	Середній	Низький	Високий	Середній	Низький
Мотиваційно-ціннісний	+23,10	+26,95	-50,05	+3,85	+11,55	-15,40
Когнітивний	+7,70	+15,40	-22,47	+3,85	+3,85	-7,70
Діяльнісний	+19,25	+23,10	-42,35	+3,85	+7,70	-11,55
Особистісний	+11,52	+19,25	-30,77	+3,85	+3,85	+7,70

Отримані результати засвідчили позитивні зрушення за всіма критеріями сформованості соціально-інформаційної компетентності майбутніх журналістів в експериментальній групі. У контрольній групі принципових змін не відбулось.

Представлена інформація щодо результатів дослідження стає підставою для проведення управлінських заходів в освітньому процесі майбутніх журналістів. На її основі отримується інформація на «вході» освітньої системи щодо стану сформованості у них соціально-інформаційної компетентності. Надалі проводиться моніторинг якості професійної підготовки, який Т. Бондаренко та О. Агеєва розуміють як «цілеспрямоване, безперервне спостереження за функціонуванням і результатами спеціально організованого, професійно спрямованого навчального процесу, а також за мінливими вимогами ринку праці та освітніх послуг для забезпечення систематичного і планомірного аналізу взаємної відповідності результатів існуючим вимогам, встановленим нормам і стандартам з метою прийняття необхідних управлінських рішень» [7]. Результати цієї роботи дають можливість з'ясувати стан сформованості соціально-інформаційної компетентності на «виході»

освітньої системи. За підсумками проведеного дослідження було прийнято рішення про проведення тактичного управління освітнім процесом шляхом коригування моделі технології формування соціально-інформаційної компетентності у майбутніх журналістів на основі динамічного педагогічного сайту.

Висновки. На підставі вищевикладеного зроблено висновок про те, що для управління процесом формуванням соціально-інформаційної компетентності майбутніх журналістів необхідно проводити моніторингові заходи, які ґрунтуватимуться на визначенні критеріїв її сформованості, а саме мотиваційно-ціннісного, когнітивного, діяльнісного та особистісного.

Перспективи подальших розвідок вбачаємо в обґрунтуванні алгоритмів управління формуванням соціально-інформаційної компетентності майбутніх журналістів за результатами діагностики її стану.

Використана література

1. Алексеева Г. С. Формування інформаційної культури іноземних студентів інженерно-педагогічних спеціальностей : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Харків, 2018. 433 с.
2. Альсадун М. А. Соціально-інформаційна компетентність журналіста. *Наукові записки кафедри педагогіки* : зб. наук. пр. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, Харків. гум.-пед. акад., 2019. Вип. 44. С. 8–17.
3. Банько Н. А. Формирование профессионально-педагогической компетентности как компонента профессиональной подготовки менеджеров : монография. Волгоград : ВолГТУ, 2004. 75 с.
4. Беспалько В. П. Слагаемые педагогической технологии. М. : Педагогика, 1989. 192 с.
5. Бондар О. С. Критерії експертного оцінювання навчально-виховної діяльності загальноосвітніх шкіл і навч.-метод. посібник. Тернопіль : СМП «Тайп», 2007. 116 с.
6. Бондар О. С. На допомогу менеджеру освіти. VI. Теорія і практика атестаційної експертизи в закладах освіти. 2-е вид., доп. і перероб. Тернопіль : Вид-во Астон, 2006. 314 с.
7. Бондаренко Т., Агеева О. Содержание и объем понятия «мониторинг качества профессиональной подготовки». *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія: Педагогіка*. 2017. Вип. 3 (5).

8. Великий тлумачний словник сучасної української мови / укл. і гол. ред. В. Т. Бусел. Київ–Ірпінь : ВТФ «Перун», 2001. 1616 с.
9. Витковская Н. Г. Формирование информационной компетентности студентов вузов (на примере специальности «Журналистика») : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08. Н. Новгород, 2004. 25 с.
10. Воробьев Г. А. Формализация задачи управления процессом обучения на основе построения иерархической понятийной сети знания : дис. ... канд. тех. наук : 05.13.01. Пенза, 2010. 155 с.
11. Глуценко А. И. Разработка метода адаптивного управления обучением по индивидуальной образовательной траектории : дис. ... канд. тех. наук : 05.13.10. Москва, 2009. 167 с.
12. Грабовський П. П. Розвиток інформаційної компетентності вчителів природничо-математичних предметів у післядипломній педагогічній освіті : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2016. 250 с.
13. Гулякин Д. В. Социально-информационная компетентность будущего специалиста как предмет научного анализа. *Вестник Адыгейского государственного университета. Серия 3. Педагогика и психология*. 2010. № 4.
14. Демчук А. А. Развитие социальной компетентности студентов в поликультурной образовательной среде вуза : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01. Владикавказ, 2010. 23 с.
15. Єльнікова Г. Адаптивні технології в освіті *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія: Педагогіка*. 2017. Вип. 3 (5).
16. Зимняя И. А. Ключевые компетентности как результативно-целевая основа компетентностного подхода в образовании М. : Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2004. 40 с.
17. Зимняя И. А. Ключевые компетентности – новая парадигма результата образования. *Высшее образование сегодня*. 2003. №5. С. 34–42.
18. Кандаурова О. В. Формирование социальной компетентности студентов ССУЗ в процессе изучения социально-гуманитарных дисциплин : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08. Казань, 2013. 23 с.
19. Козлова О. Е. Педагогические и профессиональные основы проектирования и реализации поэтапного формирования социальной компетентности студентов специальности «Журналистика» : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08. Тольятти, 2008. 22 с.
20. Латыпова В. А. Управление процессом обучения на основе процессного подхода при автоматизированной проверке сложных открытых задач. *Интернет-журнал «Наукovedение»*. 2015. Т. 7. № 6. Режим доступа : <http://naukovedenie.ru/PDF/147TVN615.pdf> (дата обращения: 10.11.2018).
21. Лупиніс Т. Б. Рівні, критерії та показники сформованості інформаційної компетентності магістрантів соціальної роботи. *Педагогіка. Наукові праці*. Вип. 161. Т. 173. С. 57–60.

22. Новиков А. М. Общие эмпирические методы исследования. *Эксперимент и инновации в школе*. 2010. № 1. С. 2–9. URL : <http://cyberleninka.ru/article/n/obschie-empiricheskie-metody-issledovaniya> (дата обращения: 20.03.2017).

23. Овчаров С. М. Індивідуально-диференційований підхід у професійній підготовці майбутніх учителів інформатики : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Полтава. 2004. 228 с.

24. Пряжников Н. С. Психологический смысл труда : учеб. пособ. М. : Институт практической психологии ; Воронеж : НПО «МОДЭК», 1997. 352 с.

25. Словник-довідник з професійної педагогіки / [за ред. А. В. Семенової]. Одеса : Пальміра, 2006. 364 с.

26. Старша школа зарубіжжя: організація та зміст освіти / [за ред. О. І. Локшиної]. К. : СПД Богданова А. М., 2006. 232 с.

27. Темербекова А. А. Формирование информационной компетентности учителя в региональной системе дополнительного профессионального образования автореф. дис. ... докт. пед. наук : 13.00.08. Москва, 2009. 42 с.

28. Чекалина Т. А. Формирование социально-информационной компетенции студентов вузов : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08. Кемерово, 2013. 24 с.

29. Шабалина О. А. Модели и методы для управления процессом обучения с помощью адаптивных обучающих систем: дис. ... канд. тех. наук : 05.13.10. Астрахань, 2005. 158 с.

References

1. Alieksieieva H. S. Formuvannia informatsiinoi kultury inozemnykh studentiv inzhenerno-pedahohichnykh spetsialnostei : dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04. Kharkiv, 2018. 433 s.

2. Alsadun M. A. Sotsialno-informatsiina kompetentnist zhurnalista. *Naukovi zapysky kafedry pedahohiky* : zb. nauk. pr. Kharkiv : KhNU imeni V. N. Karazina, Kharkiv. hum.-ped. akad., 2019. Vyp. 44. S. 8–17.

3. Banko N. A. Formirovanie professionalno-pedagogicheskoy kompetentnosti kak komponenta professionalnoy podgotovki menedzherov : monografiya. Volgograd : VolgGTU, 2004. 75 s.

4. Bepalko V. P. Slagaemye pedagogicheskoy tekhnologii. M. : Pedagogika, 1989. 192 s.

5. Bondar O. S. Kryterii ekspertnoho otsiniuvannia navchalno-vykhovnoi diialnosti zahalnoosvitnykh shkyl i navch.-metod. posibnyk. Ternopil : SMP «Taip», 2007. 116 s.

6. Bondar O. S. Na dopomohu menedzheru osvity. VI. Teoriia i praktyka atestatsiinoi ekspertyzy v zakladakh osvity. 2-e vyd., dop. i pererob. Ternopil : Vyd-vo Aston, 2006. 314 s.

7. Bondarenko T., Ageeva O. Soderzhanie i obem ponyatiya «monitoring kachestva professionalnoy podgotovki». *Adaptivne upravlinnya: teoriya i praktika. Seriya: Pedagogika*. 2017. Vip. 3 (5).

8. Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy / ukl. i hol. red. V. T. Busel. Kyiv–Irpin : VTF «Perun», 2001. 1616 s.

9. Vitkovskaya N. G. Formirovanie informatsionnoy kompetentnosti studentov vuzov (na primere spetsialnosti «Zhurnalistika») : avtoref. dis. ... kand. ped. nauk : 13.00.08. N. Novgorod, 2004. 25 s.

10. Vorobev G. A. Formalizatsiya zadachi upravleniya protsessom obucheniya na osnove postroeniya ierarkhicheskoy ponyatiynoy seti znaniya : dis. ... kand. tekhn. nauk : 05.13.01. Penza, 2010. 155 s.

11. Glushchenko A. I. Razrabotka metoda adaptivnogo upravleniya obucheniem po individualnoy obrazovatelnoy traektorii : dis. ... kand. tekhn. nauk : 05.13.10. Moskva, 2009. 167 s.

12. Hrabovskiy P. P. Rozvytok informatsiinoi kompetentnosti vchyteliv pryrodnycho-matematychnykh predmetiv u pisliadyplomnii pedahohichnii osviti : dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04. Kyiv, 2016. 250 s.

13. Gulyakin D. V. Sotsialno-informatsionnaya kompetentnost budushchego spetsialista kak predmet nauchnogo analiza. *Vestnik Adygeyskogo gosudarstvennogo universiteta. Seriya 3. Pedagogika i psikhologiya*. 2010. № 4.

14. Demchuk A. A. Razvitie sotsialnoy kompetentnosti studentov v polikulturnoy obrazovatelnoy srede vuza : avtoref. dis. ... kand. ped. nauk : 13.00.01. Vladikavkaz, 2010. 23 s.

15. Ielnykova H. Adaptivni tekhnolohii v osviti *Adaptivne upravlinnia: teoriia i praktyka. Seriya: Pedagogika*. 2017. Vyp. 3 (5).

16. Zimnyaya I. A. Klyuchevye kompetentnosti kak rezultativno-tselevaya osnova kompetentnostnogo podkhoda v obrazovanii M. : Issledovatel'skiy tsentr problem kachestva podgotovki spetsialistov, 2004. 40 s.

17. Zimnyaya I. A. Klyuchevye kompetentnosti – novaya paradigma rezultata obrazovaniya. *Vyshee obrazovanie segodnya*. 2003. №5. S. 34–42.

18. Kandaurova O. V. Formirovanie sotsialnoy kompetentnosti studentov SSUZ v protsesse izucheniya sotsialno-gumanitarnykh distsiplin : avtoref. dis. ... kand. ped. nauk : 13.00.08. Kazan, 2013. 23 s.

19. Kozlova O. Ye. Pedagogicheskie i professionalnye osnovy proektirovaniya i realizatsii po etapnogo formirovaniya sotsialnoy kompetentnosti studentov spetsialnosti «Zhurnalistika» : avtoref. dis. ... kand. ped. nauk : 13.00.08. Tolyatti, 2008. 22 s.

20. Latypova V. A. Upravlenie protsessom obucheniya na osnove protsessnogo podkhoda pri avtomatizirovannoy proverke slozhnykh otkrytykh zadach. *Internet-zhurnal «Naukovedenie»*. 2015. T. 7. № 6. Rezhim dostupa : <http://naukovedenie.ru/PDF/147TVN615.pdf> (data obrashcheniya: 10.11.2018).

21. Lupynis T. B. Rivni, kryterii ta pokaznyky sformovanosti informatsiinoi

kompetentnosti mahistrantiv sotsialnoi roboty. *Pedahohika. Naukovi pratsi*. Vyp. 161. T. 173. S. 57–60.

22. Novikov A. M. Obshchie empiricheskie metody issledovaniya. *Eksperiment i innovatsii v shkole*. 2010. № 1. S. 2–9. URL : <http://cyberleninka.ru/article/n/obschie-empiricheskie-metody-issledovaniya> (data obrashcheniya: 20.03.2017).

23. Ovcharov S. M. Indyvidualno-dyferentsiiiovanyi pidkhid u profesiinii pidhotovtsi maibutnikh uchyteliv informatyky : dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04. Poltava. 2004. 228 s.

24. Pryazhnikov N. S. Psikhologicheskyy smysl truda : ucheb. posob. M. : Institut prakticheskoy psikhologii ; Voronezh : NPO «MODEK», 1997. 352 s.

25. Slovyk-dovidnyk z profesiinoi pedahohiky / [za red. A. V. Semenovoi]. Odesa : Palmira, 2006. 364 s.

26. Starsha shkola zarubizhzhia: orhanizatsiia ta zmist osvity / [za red. O. I. Lokshynoi]. K. : SPD Bohdanova A. M., 2006. 232 s.

27. Temerbekova A. A. Formirovanie informatsionnoy kompetentnosti uchitelya v regionalnoy sisteme dopolnitelnogo professionalnogo obrazovaniya avtoref. dis. ... dokt. ped. nauk : 13.00.08. Moskva, 2009. 42 s.

28. Chekalina T. A. Formirovanie sotsialno-informatsionnoy kompetentsii studentov vuzov : avtoref. dis. ... kand. ped. nauk : 13.00.08. Kemerovo, 2013. 24 s.

29. Shabalina O. A Modeli i metody dlya upravleniya protsessom obucheniya s pomoshchyu adaptivnykh obuchayushchikh sistem: dis. ... kand. tekh. nauk : 05.13.10. Astrakhan, 2005. 158 s.

Мунтасир Альсадун,

аспирант кафедри педагогіки, методики і менеджмента образования,
Українська інженерно-педагогічна академія,
г. Харьков

**УПРАВЛЕНИЕ ФОРМИРОВАНИЕМ
СОЦИАЛЬНО-ИНФОРМАЦИОННОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ
БУДУЩИХ ЖУРНАЛИСТОВ ИРАКА НА ОСНОВЕ
ДИАГНОСТИЧЕСКИХ МЕРОПРИЯТИЙ**

Аннотация. Статья посвящена актуальной проблеме управления формированием социально-информационной компетентности будущих журналистов. Экспериментальная часть исследования представлена в условиях высших учебных заведений Ирака. Вопросы управления в статье рассмотрены под углом определения и реализации диагностических мероприятий по формированию социально-информационной компетентности специалистов журналистской отрасли. Выяснено суть базовых понятий по определению диагностического инструментария

согласно условиям исследования: критерий, параметр и уровень. Отмечено, что социально-информационная компетентность специалистов вообще и журналистов в частности относится к числу наименее исследованных. Сделана попытка решить проблему определения критериальной базы сформированности этой компетентности с учетом особенностей как информационной, так и социальной компетентностей, как таких, что в определенной степени связаны с ней.

Показано, что полученные результаты дают возможность выяснить состояние сформированности социально-информационной компетентности будущих журналистов на «выходе» образовательной системы. По результатам проведенного исследования принято решение о проведении тактического управления образовательным процессом путем корректировки модели технологии формирования социально-информационной компетентности будущих журналистов на основе динамического педагогического сайта.

Ключевые слова: управление, формирование социально-информационная компетентность, будущие журналисты, критерий, показатель, уровень, результаты исследования.

Muntasir Alsadoon

Post Graduate Student Chair of Pedagogics, Methods and of Management
Studies, Ukrainian Engineer-Pedagogical Academy,
Kharkiv city

FORMATION MANAGEMENT OF SOCIAL AND INFORMATION COMPETENCE OF FUTURE IRAQI JOURNALISTS BASED ON DIAGNOSTIC EVENTS

Abstract. The article is devoted to the urgent problem of managing the formation of socio-informational competence of future journalists. The experimental part of the study is presented in the conditions of higher educational institutions in Iraq. Management issues in the article are considered from the angle of defining and implementing diagnostic measures for the formation of socio-informational competence of specialists in the journalistic industry. The essence of the basic concepts on the definition of diagnostic tools according to the conditions of the study: the criterion, parameter and level. It is noted that the socio-informational competence of specialists in general and journalists in particular is among the least studied. An attempt is made to solve the problem of determining the criteria for the formation of this competency, taking into account the characteristics of both information and social competencies, such as those that are related to it to a certain extent.

It is shown that the results obtained make it possible to find out the state of formation of the socio-informational competence of future journalists at the «exit» of

the educational system. Based on the results of the study, it was decided to conduct tactical management of the educational process by adjusting the technology model for the formation of socio-informational competence of future journalists on the basis of a dynamic pedagogical site.

Key words: management, formation of social and information competence, future journalists, criterion, indicator, level, research results.

Стаття надійшла до редакції 08.03.2019 р.